

K. KURU

Anna

KARTANON
OPETTAJATAR

Anna

K. Kuru

Anna

Kartanon opettajatar

SAGA Egmont

Anna – kartanon opettajat

Cover image: Shutterstock

Copyright © 1958, 2023 K. Kuru and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788727095233

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Elettiin vuosisadan vaihdetta. Maailma näytti silloin niin toisenlaiselta kuin nyt. Silloin ei tunnettu autoja, ei lentokoneita eikä tekniikan mukanaan tuomaa kiirettä. Ei, vaan pienen, mutta pirteän seminaari- ja linnoituskaupungin kaduilla nähtiin liikkeellä vain jalkaisin käveleviä porvareita, herrat arvokkaasti käsi liivin taskussa, rouvat pönkkähameissaan, tai asioitaan toimittelevia käsityöläisiä, nahkaesiliina tai jokin muu työasu yllään, ja suuri tapahtuma oli, jos säätyläisten hevosten vetämät vaunut ja kauniit, keveät pikkurattaat ilmestyivät kapeille kujasille.

Elämä ei kuitenkaan ollut väritöntä, ei ollenkaan. Kauniit nuoret seminaarilaiset loivat jo kaupunkiin oman leimansa, ja sitä vielä korosti linnoituksen sotaväki, jonka sotamiehet kuljeskelivat porvarien apputyttöjen kanssa, ja upseerit seurustelivat säätyläisneitojen parissa koreina ja hienoina kauniissa univormuissaan. Pienen kaupungin seuraelämä oli vilkasta ja kaukaa salopitäjistä saapuneelle seminaarilaistytölle oli se kuin uusi maailma.

Tuollainen tyttö oli Anna Tuomiharju, köyhän torpparin lahjakas tytär, joka oli ainoana ei-säätyläisneitona saanut kunnian päästä seminaarin oppilaaksi. Hän oli osoittautunutkin tuon kunnian arvoiseksi viemällä ensimmäisen tilan oppiaineissa näiden kahden vuoden aikana ja ollen ehdoton primus koulun nyt lähetessä jo loppuaan. Hän oli ahkera, tunnollinen ja harrasti vain kouluasioitaan. Jokainen hänen päivänsä oli kulunut valmistautumisessa siihen elämäntehtävään, joka odotti häntä kotipitäjässä kartanon torpparien lasten opettajana. Hetkeäkään hän ei suonut muulle, eikä hänen kouluaikaansa liittynisi ainuttakaan muistoa työn ja opiskelun ulkopuolelta.

Näin olivat asiat tuona kauniina kevätpäivänä koulun erään lehtorin, ankan neiti Ahlbeckin johtaessa luokkansa kasvienkeruumatkalle jonkin matkaa seminaarilta sijaitseville mahtavan kreivi von Hammerin maille. Seminaarilaisilla oli siihen hänen lupansa ja retki kuului jokakeväiseen ohjelmaan. Mutta tänä keväänä se tuli merkitsemään eräälle seminaarilaiselle paljon, paljon enemmän kuin tavallinen kasvienkeruumatka. Tämä oppilas oli Anna Tuomiharju...

1.

Tytööt! Tytööt!

Anna vapsahti hereille ajatuksistaan. Leean ääni oli kuulunut kukaties kuinka kauan, ja hän vain istui täällä koivunrungolla haaveillen joutavia. Tuskin oli saanut yhtään kunnon kasvia koko tunnin aikana ja nyt vielä antoi luokan odottaa itseään. Hätäisesti hän pyyhkäisi kädellään ruohot hameesta ja kääntyi sitten juoksemaan alas tiheikön läpi vievää polkua, joka oikaisi tuonne harjanteelle, missä luokka kokoontui parhaillaan kuullakseen neiti Ahlbeckin luennon hänen tänä aikana esiinkaivamistaan kasveista. Neiti ei kärsinyt myöhästelyä, eikä häneen vaikuttaisi selitys, että Anna oli ihaillut rantaharjulla auringon leikkiä veden kalvossa.

Maassa oli paikkapaikoin keväistä märkyyttä livettämässä jalkaa. Nyt ei ollut kuitenkaan aikaa ajatella sitä. Anna paransi vain vauhtiaan, kokosi juostessaan hameensa helmat toiseen käteen toisen puristaessa muutamia kasveja povea vasten suojaan polun yli kurkottavilta ahnailta oksilta. Mutta...

– Oh!

Säikähtyneenä Anna pysähtyi taaksepäin horjahdellen ja tasapainoiaan tavoitellen katsomaan kauhun laajentamin silmin ratsuhevosta, johon tiheiköstä esiin juostessaan oli törmännyt koko vauhdillaan. Hevonen säikähti yhtäkkiä kuvettaan vasten törmännyttä olentoa ja ponnahti kahdelle jalalle, näyttäen nyt silmänräpäyksessä murskaavan etusillaan rauhansa häiritsijän.

– Prinssi, alallasi!

Käskävä ääni kajahti aukion reunasta aivan likeltä Annaa, ja samanaikaisesti syöksyi ratsuväen univormuun pukeutunut upseeri Annan ohitse, vältti sulavalla liikkeellä ilmassa viuhuvat etujalat ja istui samassa jo satulassa. Rautaisen käden pakottamana hevonen pyörähti toisaalle niin nopeasti, että Anna pelkäsi sen kaatuvan suoraan ratsastajansa päälle.

Niin ei kuitenkaan tapahtunut, vaan hetken kuluttua mies liukui satulasta alas heti kun hevosen etujalat koskettivat maata. Käsi siirtyi suitsista hevosen kaulalle. Taputus siihen ja rauhoittava sana eläimen korvaan – kuin lapselle, ajatteli Anna – ja eläin oli rauhoittunut. Jättäen sen vapaana seisomaan paikalleen upseeri lähestyi nopeasti Annaa.

– Olen hyvin pahoillani. Prinssi taisi pelästyttää teidät puolikuoliaaksi.

Anna hymyili jo helpottuneesti.

– Ei aivan. Mutta sittenkin minun on kiitettävä teitä paljosta, luultavasti henkeni pelastamisestakin. Nuo kaviot eivät olleet kaukana minusta.

– Olen onnellinen voidessani siten tarjota palveluksiani teille, armollinen neiti. Mutta nyt teidän todellakin täytyy kaikkein ensimmäiseksi tulla tervehtimään Prinssiä. Muuten teille jää väärä kuva toisistanne, enkä toivo sitä – kummankaan vuoksi.

Anna epäröi hiukan katsahtaessaan jalorotuiseen ratsuun.

– Sitä ei tarvitse pelätä. Sen käytös johtui kokonaan siitä, että te, neiti – luvalla sanoen – säikäytitte sen pahan kerran törmätessänne esiin tuolta pensaikosta.

Katse nuoren miehen tummiin silmiin sai Annan tarttumaan hänen ojentamaansa käteen. Yhdessä he lähestyivät nyt arvokkaan rauhallisena paikallaan seisovaa eläintä.

– Kas niin, Prinssi, toivon, että teistä kahdesta – ja meistä kolmesta – tulee oikein, oikein hyvät ystävät. Niinhän?

Aivan kuin viisas eläin olisi käsittänyt isäntänsä puheen se hörähti hiukan, laski päänsä alas ja nuuhkaisi lämpimästi Annan ojentamaa kättä.

– Noin. Ja kun Prinssi suostui, ei meilläkään ole mitään syytä olla seuraamatta sen esimerkkiä. Eikö todella neiti...

– Tuomiharju, esitteli Anna hämillisenä.

– Niin, neiti Tuomiharju. Upseeri kumarsi sirosti ja hänen huulensa koskettivat keveästi Annan kättä. – Ystävyyssiittomme kolmantena jäsenenä minulla on kunnia esittäytyä, olen...

– Annaaa!

Säikähtyneenä vetäisi Anna kätensä miehen kädestä. Jälleen oli kuulunut Leean kutsuva huuto, tällä kertaa yksin hänelle tarkoitettu. Mitä neiti Ahlbeck sanoisi hänen myöhästymisestään!

– Voi, olen pahoillani... mutta neiti Ahlbeck...
opettajattaremme...

Hymy kirkasti upseerin kasvot.

– Ymmärrän, pitääkää kiirettä, neiti!

Annakin rohkeni hymyillä. Hän oli todellakin pahoillaan, mutta nyt oli mentävä. Nopeasti hän käänsi katseensa aukean

poikki johtavalle polulle ja aloitti jälleen juoksunsa kohti harjannetta.

Sen juurelle saavuttuaan hän näki jo Leeen seisomassa paikallaan yhä huhuillen. Nyt tyttö näki hänet, viittoi kädellään kiiruhtamaan ja lähti nousemaan rinnettä ylös. Hengästyneenä juoksusta Anna tavoitti hänet vasta aivan jyrkänteen laella.

– Missä ihmeessä olet viipynyt näin kauan? Neiti Ahlbeck on aivan raivoissaan.

– Unohduin unelmoimaan kesästä tuolla rantatörmällä.

Se oli hätävalhe, ja Anna katui sitä jo ennenkuin oli kunnolla sen sanonut. Mutta ei edes Leealle haluttanut kertoa tuosta seikkailusta alhaalla laaksossa, kun tyttö ei kuitenkaan ollut nähnyt Prinssin kohollaan olevaa päätä pensaiden seasta. Tämä olisi yksin hänen salaisuutensa.

Tavallisissa oloissa olisi sanakin neiti Ahlbeckin suuttumuksesta saanut Annan sydämen läpättämään levottomuudesta ja pelosta. Mutta nyt hän kuittasi asian ohimenevällä hymyllä. Eikä hänen rohkeutensa pettänyt edes silloin kun he tavoittivat luokan istumasta opettajattaren ympärillä harjanteen sillä puolen, josta itse seminaari näkyi joen takaa valkoisine rakennuksineen ja suurine ikkunoineen. Oli aivan ”Kuikan” – neiti Ahlbeck oli saanut nimen pitkän kaulansa vuoksi – tapaista, ettei hän vilkaissutkaan Annaan tämän istuutuessa. Tästä myöhästymisestä puhuttaisiin vasta koululla.

Neiti oli alkanut jo luentonsa löytämistään kasveista. Anna kuuli hyvin hänen selvät, koulutetulla äänellä lausutut sanansa, mutta jotenkin ne menivät ohi hänen korviensa. ”...tulevina opettajina teidän on omistettava riittävä kasvikoelma näytteeksi ja opetusvälineeksi...”, julisti neidin ääni. Se kuului Annan korvissa, mutta paljon selvempänä ja likempänä sitä

lausui matala, miellyttävä ääni vieläkin ”...ja meistä kolmesta tulee oikein hyvät ystävät...” Jollakin tavoin tuo upseeri liittyi Annan elämään, hän tunsi sen voimakkaasti. Mutta miten? Oliko hän rakastunut mieheen?

– Anna!

Äkkiä säikähtäen Anna katsoi neitiin. Tyttöjen katseet olivat kaikki suuntautuneet Annaan ja niiden ilmeet kertoivat, että neiti oli kysynyt jotakin häneltä.

– Eikö Annaa kiinnosta tänään lainkaan opetus? Kysyin sinulta, joko kansiossasi on täydet kaksisataa kasvia?

– Ei... tuota, tarkoitan... minulla oli jo viikko sitten kaksisataakolme.

– Hyvä on. Neiti nyökkäsi hiukan tyytyväisempänä. – Mutta siitä huolimatta toivon, että tunnet vieläkin mielenkiintoa kasvioppia kohtaan. Seminaari päättyy vasta kahden viikon kuluttua.

Neiti nyökkäsi armollisesti Annalle luvan istuutua takaisin puunrungolle. Tunti jatkui.

Aamuaurinko ehti nousta jo keskitaivaalle neiti Ahlbeckin lopettaessa. Tytöt nousivat kiireesti kiviltä, puidenrungoilta ja kannoilta kiiruhtaakseen neidin jäljessä aamiaiselle koulunsa suojiin.

Anna jättäytyi aivan tyttöjoukon jälkipäähän, saaden Leean rinnalleen. Kumpikaan nuorista naisista ei ottanut osaa tovereittensa supinaan, vaan he kävelivät rinnakkain. Anna mietteisiinsä vaipuneena, Leea odottaen ystävättäreltään jotakin selitystä aamupäivän tapahtumista. Kun sellaista ei kuulunut, ei hän malttanut enää odottaa.

– Anna, sano nyt viimeinkin missä olit koko aamupäivän. Ainakaan noiden kasvien keräämisessä ei mennyt niin kauan.

Hän olisi selityksen velkaa Leealle, sen Anna myönsi itsekkin. Mutta sittenkin...

– Leea rakas, älä kysy sitä nyt. Kerron varmasti sen sinulle joskus. Kerron vaikka huomenna.

Hämmentyneenä katseli Leea huonetoveriaan. Sitten hän taivutti päätään juhlallisesti.

– Ymmärrän!

Kiusaantuneena tunsu Anna punastuvansa. Hän ei voinut mitään sille, että tiesi ystävättärensä ajatukset. Pahinta oli se, että ne osuivat nyt täsmälleen oikeaan. Hän oli tavannut miehen, jota voisi rakastaa.

Tyttöparven alkupää oli pysähtynyt, ja he tavoittivat sen. Etsiessään katseellaan syytä tapahtumaan huomasivat toverukset neiti Ahlbeckin pysähtyneen ennen kapeaa siltaa päästääkseen siitä ensin menemään kaunista ravia siltaa lähestyvän ratsukon. Kuumat veret kohosivat Annan poskelle hänen katsoessaan siinä ylväänä ravaavaa Prinssiä, jonka selässä istuva punavalkoiseen univormuun pukeutunut kultapolettinen upseeri kumarsi siroasti naisjoukolle, vieden toisen kätensä päähineeseen.

Voi taivas, kuka tuo nuorimies oikein oli! Niiatessaan toisten lailla näki Anna silmäkulmiensa alta neiti Ahlbeckin notkistavan polvensa nuorukaiselle.

Ratsun kaviodien kopistessa sillalla lähti neiti eteenpäin. Nuorten naisten joukko seurasi häntä, mutta ei enää kikattavana ja supisevana, vaan hiljaisena ja salaperäisenä, luoden yhä katseitaan joenrantaa alaspäin katoavan ratsukon jälkeen. Ojentaessaan itsensä suoraksi kohtasi Anna Leean katseen. Se oli ihastunut ja yllättynyt.

– Siis hän – kreivi von Hammer... Ei, älä kiellä, näen sen sinusta kuitenkin. En kerro kenellekään salaisuuttasi, Anna.

Loppumatkan he kulkivat vaiteliaina, Anna aivan hämmentyneenä Leeen sanoista ja Leea rakennellen pilvilinnoja ystävättärensä seikkailuista, jotka tämä oli niin taitavasti onnistunut kätkemään aikaisemmin. Siitä, että nuoret eivät tänään olleet tavanneet sattumalta, eivätkä ensi kertaa, oli Leea mielessään aivan varma.

Kreivi von Hammer! Voiko se olla mahdollista! Ajatellessaan sellaista mahdollisuutta tunsi Anna sydämensä lyövän entistä kiihkeämmin. Erik Hammer, lapsuusajan leikkitoveri ja ystävä! Siinä siis oli ratkaisu tuohon tunteeseen, että nuori upseeri liittyi likeisesti hänen elämäänsä. Ja kuka sittenkään olisi voinut aavistaa, että hän täällä, seminaarikaupungissaan, tapaisi kartanonpojan, jonka katoamista viisivuotias torpantyttö oli itkenyt niin haikeasti monen monena yönä. Siitä oli nyt aikaa viisitoista vuotta, eikä Anna olisi kuolemakseenkaan voinut tuntea Erikiä ennen kuin vasta nyt, tietäessään kuka hän oli. Näiden pitkien vuosien aikana, jolloin kartanon herrasväki ei kertaakaan ollut käynyt etäisellä maatilallaan Savon sydänmaassa, oli kartanon pojasta kasvanut komea upseeri ja torpan tyttärestä tullut nuori opettajatar. Tai paremminkin tulisi parin viikon kuluttua. Mikä oli se, joka oli saanut heidät täällä tapaamaan yllättäen toisensa?

Siinä oli kysymys, jossa Annalle riittäisi miettimistä koko iltapäiväksi. Onneksi sen tunnit olivat vain kaunokirjoitusta ja käsitöitä, niin että Anna saattoi yhtä aikaa suorittaa tehtäviään ja ajatella päivän tapahtumia. Syötyään tulevat opettajattaret saivat viettää puolituntisen vapaasti huoneissaan valmistautuen iltapäivän tehtäviä varten. Sinä aikana oli Anna saanut kautta rantain udeltua Leealta tietoonsa Erikistä yhtä ja toista. Se ei ollut edes vaikeaa. Leea suorastaan tunsi nautintoa voidessaan

kuvata saloseudulta olevalle toverilleen kenraali Hammerin ja nuoren kreivin rikkauksista, hienoa sukua, suosiota niin miesten keskuudessa kuin naismaailmassa, kaikkea heistä. Tuon kuvauksen perusteella ymmärsi Anna neiti Ahlbeckin niiauksenkin kreiville. Hammerit omistivat suurimman osan tätä pikkukaupunkia, seminaari oli rakennettu heidän lahjoittamalleen maalle, ja he olivat tämän seudun mahtavin suku. Näytti siltä, että heidän takamaittensa torpassa lapsuutensa viettänyt tyttö ei pääsisi koko elämässään kreivillisen valtapiirin ulkopuolelle, ajatteli Anna hymyillen merkatessaan kauniilla pistoksilla liinan kulmaan nimikirjaimiaan. Mahtoikohan nuori kreivi itse muistaa nähneensä aamulla kohtaamaansa tyttöä koskaan aikaisemmin? Sikäli kuin nyt muisti enää sitä aamullista kohtaustakaan...

Samaan aikaan Erik von Hammer pysäytti reippaan kävelynsä kasarmialueen portille asentoon jäykistyneen vartiomiehen eteen. Eräs ajatus oli juolahtanut hänen päähänsä, ajatus, jota hän oli pohtinut koko päivän löytämättä ratkaisua siihen. Sen hän tekisikin, lähettäisi ratsupalvelijansa viemään kukkia neiti seminaarilaiselle. Onneksi hän oli kuullut myös tytön etunimen hänen toverinsa huhuillessa häntä rinteellä. Poika löytäisi kyllä tytön, olihan hän tottunut jo löytämään heitä.

Palaten takaisin ruskeiden sotilasrakennusten välistä hiekkakäytävälle Erik ohitti upseerikerhon ja esikunnan ja saapui oman yksikkönsä eteen, nousten upseereille varattuja portaita eteiseen. Huoneestaan hän tapasi ratsupalvelijan, joka paraikaa oli jynssäämässä kornettinsa saappaita kiiltäviksi upseerikasinolla illalla pidettäviä tanssiaisia varten.

– Helmer!

Erik oli tottunut puhuttelemaan tuolla etunimellä sotilasta, joka oli palvellut hänen isäänsä niin kauan kuin hän saattoi muistaa, ja oli nyt perintönä siirtynyt kenraalilta hänen upseeripojalleen.

– Herra kornetti!

Helmer seisoi moitteettomassa asennossa, odottaen toimintakäskyä.

– Tunnetteko ketään seminaarista?

Epäsotilaallisesti virnistäen antoi mies ajatuksissaan monen seminaarin keittiöläisen kulkea silmiensä editse.

– Varmasti, herra kornetti.

– Se helpottaa teitä tämän illan tehtävässä. Lähdette nyt heti ostamaan kaupungin suurimman kimpun ruusuja – kirjoitan niihin mukaan kortin – ja viette ne molemmat seminaariin neidille, jonka nimi on Anna Tuomiharju ja jonka tuntomerkit selitän aivan kohta.

Paria minuuttia myöhemmin sora käytävällä rapisi nopeiden askelten alla Helmerin kiiruhtaessa suorittamaan tehtävänsä. Hetken katseli Erik ikkunan läpi kauempana tallin lähellä aidatulla alueella ravaavia hevosia, joista Prinssin mustavalkotäpläinen olemus erottui komeimpana tänne asti. Sitten hän muisti olleensa jo menossa kotiin päivälliselle ja nakkasi viittansa olkapäälleen lähteäkseen uudelleen.

Anna puristi syliinsä valtavaa ruusukimppua, hengittäen kukkien unelmaista tuoksua. Hän seisoi aivan peilin edessä ja saattoi nähdä sieltä itsensä yhäkin punetunein poskin äsken kokemansa yllätyksen jälkeen. Peilikuva oli viehättävä, mutta oliko hän todellakin niin kaunis kuin kreivi väitti ruusuja seuranneessa kortissaan. Niin kaunis, että voisi ottaa kreivin

kutsun vastaan lähteä illalla tanssimaan upseerikasinolle. Kuin vastaukseksi hänen itselleen esittämäänsä kysymykseen kuului Leean julistus:

- Nuo ruusut kädessäsi olet kaunein koko tanssisalissa.

- Mutta, ystävä rakas, minä en ensinkään voi ottaa näitä ruusuja mukaani ja toiseksi on mieletöntä ajatellakaan tanssiin lähtöä. Jos se tulisi ilmi, olisi rangaistuksena eroittaminen.

Kolmanneksi en tunne kreiviä...

- Ja neljänneksi lähdet kaikista näistä syistä huolimatta tänä iltana tanssiaisiin. Minä en edes epäröisi hetkeäkään, jos olisin sinun onnellisen asemassa.

- Sinä oletkin tottunut...

- En kreivillisessä seurassa. Mutta sinä saat tänä iltana luvan tottua. En kestäisi sitä, että en saisi kuulla, millainen kreivi seuralaisena on, ja millainen ilta teillä oli ja kaikkea. Jo minun vuokseni sinä menet tänä iltana. Etkö menekin?

Hetken Anna katseli ystävätärtään silmiin vieläkin epäröiden. Sitten hän teki päätöksen. Tämä ilta, ensimmäinen ja viimeinen hänelle ehkä koko elämässään, saisi aukaista ohikiitäväksi hetkeksi ovet tuohon maailmaan, joka jäisi kahden viikon kuluttua ikuisiksi ajoiksi hänen selkensä taakse Annan matkustaessa opettajattareksi kotikylälleen.

- Minä lähden.

- Ihanaa! Mutta nyt sinun pukusi on kunnostettava tanssiaisia varten. Panetko sen tumman samettipuvun?

Onnellinen odotus oli vallannut Annan samalla hetkellä kuin hän oli tehnyt päätöksensä. Hän voi vain nyökätä vahvistukseksi Leean kysymykseen ja samassa asuntotoveri aloitti sellaisen touhuamisen ja tälläämisen, että Anna tunsi olevansa kuin jokin hienostonainen, jota uskollinen kamarineiti puki juhlaa varten.

Ihastuttava historiallinen rakkausromaani!

Eletään 1800- ja 1900-lukujen vaihdetta. Anna Tuomiharju on köyhän torpparin tytär, jolla siintää edessään jännittävä tulevaisuus. Toisin kuin monet muut köyhien perheiden lapset, lahjakas Anna on päässyt seminaariin oppilaaksi. Jos kaikki sujuu hyvin, Annasta tulee vielä jonakin päivänä ihan oikea opettajatar. Annan elämä menee kuitenkin sekaisin, kun hän eräänä päivänä kohtaa komean upseerin. Voiko mies todellakin olla Erik von Hammer, Annan lapsuudentoveri vuosien takaa?

Anna – kartanon opettajatar johdattaa lukijan menneen ajan Suomeen.

K. Kuru on kirjailija Jorma Kurvisen (1931–2002) salanimi. Kurvinen tunnetaan erityisesti Susikoira Roi -nuortenkirjasarjasta. Kurvinen julkaisi myös aikuisten romaaneja. Hän työskenteli toimittajana Uudessa Oulussa ja kaunokirjallisuutta julkaisevassa Nyyrikissä, mutta jäi päätoimiseksi kirjailijaksi vuonna 1978. Kurvinen sai Valtion kirjallisuuspalkinnon kolmesti.